

CATALUNYA HA DEIXAT DE SER CATÒLICA?

La presentació d'aquest llibre d'en Jordi Serrano va tenir lloc a la Llibreria Laie, el 4 de novembre de 2009

De: Matthew Tree

Cap a finals de l'any 2002 [al llarg del qual diverses organitzacions de veïns arreu del país –amb el suport en alguns casos d'un partit ultradretà acabat de néixer (Plataforma x Catalunya)– havien protestat vociferant contra la construcció de mesquites als seus barris o pobles] el Canal 33 va organitzar un debat sobre el tema. Un dels convidats, un representant de l'associació de veïns de Premià de Mar, va dir que els musulmans feien massa soroll en sortir de les mesquites; tot seguit, la persona que s'havia escollit per portar la contrària, una representant d'Iniciativa per Catalunya, va dir, textualment: “Però si els nens cristians fan molt més soroll quan surten de les discoteques!”. I ningú al plató no va protestar.

Ara bé, a mi, quan veig la gent que surt de les discoteques o quan em veig a mi mateix quan sortia de les discoteques (quan hi anava, en una altra vida) no se m'hauria acudit mai descriure ni a mi ni als altres que sortíem –força feliços, cap a l'aire fresc de la matinada– com a 'cristians'. (De fet, havent viscut aquí durant 25 anys, puc comptar el nombre de cristians alhora creients i practicants que he conegut, amb els dits d'una sola mà). Però la frase de la representant d'Iniciativa –un partit putativament progressista– va delatar fins a quin punt encara es manté el mite, la ficció, que Catalunya és un país cristià (i 'cristià', en aquest racó d'Europa, continua essent sinònim de 'catòlic').

Així mateix, fins i tot aquesta dona ecosocialista, francament poc sospitosa de ser una defensora de qualsevol fe, no va dubtar a l'hora d'afirmar que el catolicisme forma part de la identitat catalana. El que és pitjor és que molta gent s'aprofita d'aquesta suposada identitat catòlico-nacional catalana per insinuar que els exestrangers que provénen de l'Àfrica del Nord no poden ser i mai no seran catalans a causa de la seva religió (malgrat el fet, per cert, que

força 'musulmans' són tan poc practicants com els joves 'cristians' que surten de les discoteques). Només cal que recordem el cas, prou conegut, de la Marta Ferrusola, que va dir (un any abans de la polèmica de les mesquites): “d'aquí a deu anys [és a dir, avui en dia] on hi ha esglésies romàniques, hi haurà mesquites”.

És més, la suposició que Catalunya és un país catòlic també ha estat aprofitada pels polítics i els prohoms conservadors del país per penjar-se una mena de medalla religiosa: no hi ha cap membre del Partit Popular de Catalunya o bé d'Unió Democràtica de Catalunya (i molt pocs de Convergència Democràtica de Catalunya) que no es declaren catòlics i orgullosos de ser-ho. I com que alguns d'aquests senyors i senyores són propietaris de diaris i d'altres mitjans de comunicació (i si no ho són gaudeixen de prou influència per fer molt més soroll mediàtic del que correspon al percentatge de la població que realment representen) el resultat és que a Catalunya és pràcticament impossible encetar qualsevol tipus de debat seriós sobre temes religiosos. El grapat de científics i pensadors que a bona part del planeta han qüestionat la validesa actual de la religió en general –Michel Onfray, Richard Dawkins, Sam Harris i Christopher Hitchens, entre d'altres: els anomenats Nous Ateus– aquí són desconeguts i els seus llibres, passats per alt pels periodistes dels diaris, ràdios i televisions més importants del país.

*

Per tant, a l'hora de desmuntar la ficció que Catalunya és un país catòlic, cal anar amb peus de plom. Sobretot, cal anar amb les dades a la mà. I això és exactament el que ha fet en Jordi Serrano amb aquest llibre. Per demostrar el que tothom sap, en el fons, per experiència pròpia –que els catòlics practicants són minoria a Catalunya– ha hagut de cercar, seleccionar i analitzar cuidadosament una quantitat excepcional de dades fidedignes. I els resultats són sorprenents de debò, fins i tot pels que ja sospitàvem que Catalunya no era tan catòlica com alguns volen fer veure.

Per exemple, segons una enquesta sobre l'autodefinició religiosa, trobem que 29,1% de la població catalana es defineix com 'ateu' o 'no creient', 48,4% com 'catòlic no practicant' –que té tant de sentit com si jo em declarés, posem per cas, paracaigudista no practicant– i només 18,7% es declaren catòlics que sí practiquen. És més, entre els joves entre 18-34 anys –és a dir, el futur– només 7,9% s'autodefineixen com a catòlics practicants.

Cada vegada que es fa una comparació entre Catalunya i Espanya, es nota una diferència considerable pel que fa al grau de religiositat, sobretot si mirem les classes de religió entre els alumnes de batxillerat (que poden escollir, al contrari dels estudiants més joves, si hi volen anar o no): al conjunt de les escoles catalanes –siguin privades, concertades o públiques– només el 23,3% dels alumnes de batxillerat assisteixen a classes de religió. En comparació, per exemple, amb el 57,2% a Madrid. I si limitem la nostra recerca a les escoles públiques catalanes, veiem que només el 3,3% dels alumnes catalans de batxillerat estudien religió.

En fi, el llibre en va ple, de dades tan o més sorprenents: que els joves catalans consideren la religió menys important fins i tot que la política; o que el percentatge de catalans que va un cop a la setmana a missa no supera el 10% (entre els joves, per cert, aquesta xifra es redueix a 1,3%); o que el nombre de matrimonis civils a Catalunya és més alt que el dels matrimonis catòlics; o que els catalans paguem una quantitat desproporcionada de diners –mitjançant els impostos– a una església que gairebé mai no freqüentem.

*

En fi, us convido a llegir a fons aquesta demostració rigorosa d'un fet innegable: que a Catalunya, el catolicisme és clarament minoritari i que l'ateisme i l'agnosticisme hi són majoritaris amb diferència. Es diu sovint, massa i tot, que el bisbe Josep Torres i Bages va dir que Catalunya serà cristiana o no serà. (Els que hem llegit i en certa manera patit el seu llibre més conegut, *La tradició catalana*, sabem molt bé que aquesta frase no hi surt). En tot cas, ara que els hereus espirituals de Torres i Bages són quatre gats, es pot afirmar, amb el llibre del Jordi Serrano a la mà, que Catalunya és

postcristiana i ho continuarà essent. O com deia el Quim Monzó en una entrevista que li van fer a Alemanya el 2007: “Catalunya serà Catalunya o no serà”.